

К. С. Тимошенко,

асистент кафедри фінансів, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

К. Tymoschenko,

assistance of finance department, Dnipropetrovsk national university by Oles Honchar

FUNCTIONAL LOAD OF FINANCIAL SAFETY MACHINERY OF THE ENTERPRISE

У статті представлено результати аналізу функціонального навантаження фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва. Охарактеризовано взаємозв'язок між аксіомами, функціями та принципами механізму. Сформовано ієрархію завдань фінансового механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності.

The analysis results of functional load of financial safety machinery of the enterprise are presented in the article. Axioms, functions and principals connections of the load are described. Hierarchy of the tasks of secure financial safety machinery of the enterprise is formed.

Ключові слова: фінансовий механізм, фінансова безпека, системний підхід, функції фінансового механізму фінансової безпеки, завдання фінансового механізму фінансової безпеки.

Key words: financial load, financial safety, system approach, functions of financial load of financial safety, tasks of financial load of financial safety.

АКТУАЛЬНІСТЬ

Тенденції розвитку сучасної фінансової науки ґрунтуються на деталізації досліджень, зростанні їх практичної значущості та посиленні специфічності отримуваних результатів. Існування таких тенденцій переважно зумовлене зростанням стрімкості змін економічного середовища та збільшенням кількості непередбачуваних наслідків діяльності економічних контрагентів. Останнє стосується як діяльності окремих суб'єктів, так і галузевих комплексів чи національних економік у цілому. Збільшення кількості загроз логічно обумовило необхідність розробки узгодженого механізму протидії швидким змінам, раптовим небезпекам та загрозам, що й призвело до поступального розвитку одного з найбільш актуальних напрямів фінансової науки обґрунтування механізму фінансової безпеки. Обґрунтування такого механізму для суб'єктів підприємництва є тим більш актуальним, що сучасні небезпеки та загрози найбільш швидко та критично реалізуються саме на мікроекономічному рівні. Одночасно широкий спектр небезпек та загроз у діяльності суб'єктів підприємництва обумовив широту функціонального навантаження механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємства, що найчастіше зменшує ефективність його функціонування.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Суто теоретичні підходи щодо характеристики особливостей функціонування фінансового механізму достатньо широко опрацьовані в наукових працях ук-

раїнських науковців. Так, окремі аспекти теоретичного забезпечення фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта господарювання висвітлено у працях Л.І. Абалкіна [1], О.Ю. Амосова [2], О.В. Антонової [3], О.В. Ареф'євої [4], О.І. Барановського [5], М. Бердар [6], Т.Г. Васильців [7], Ю.М. Воробйова [8], Т.В. Гринько [10], І.В. Демченко [11, 12], А.О. Єпіфанов [13], О.А. Івашко [16] тощо. Достатньо часто при цьому використовується саме системний підхід, коли або фінансовий механізм, або фінансову чи/та економічну безпеку розглядають як системне утворення. Проте реалії сучасності підкреслюють недостатність існуючого теоретичного забезпечення функціонування фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва особливо стосовно його функціонального навантаження, що відзначають й інші науковці [2, с. 79]. Свідченням є відсутність більш-менш визначеної послідовності аналітичних операцій щодо оцінювання рівня фінансової безпеки, алгоритмізації процесів управління нею, порядку оцінювання впливу якісних і кількісних характеристик зовнішнього середовища на рівень фінансової безпеки, що спричиняє загрози розвитку суб'єкта в умовах невизначеності.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Виходячи з актуальності дослідження і існуючих теоретичних доробків стосовно фінансової безпеки суб'єкта підприємництва, метою дослідження є аналіз існуючих доробок стосовно функціонального навантаження фінансового механізму фінансової безпеки. Об-

ектом дослідження є теоретико-методологічні засади забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємництва. Предметом дослідження є сутнісні характеристики фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва. Методологічне підґрунтя дослідження представлене методами аналізу (виявлення взаємозв'язку між аксіомами, функціями та принципами функціонування фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності), конструювання (формування ієрархії завдань фінансового механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності) на основі системного та синергетичного підходів (дослідження функціонального навантаження фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва).

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Виходячи з ієрархічності сприйняття фінансової безпеки як системного утворення, відповідний фінансовий механізм також повинен мати ієрархічну організацію, що дає підстави віднести його до типу складно організованих систем із відповідними властивостями. Необхідно врахувати, на нашу думку, той факт, що велика кількість небезпек та загроз для діяльності суб'єкта підприємництва обумовлюється зростанням рівня невизначеності економічного середовища, збільшенням кількості ризиків. Виходячи із необхідності використовувати фінансовий механізм фінансової безпеки суб'єкта підприємництва для зменшення невизначеності його функціонування та розвитку, аксіоматичну основу його побудови складають аксіоми загальності, неповторюваності та відкритості [9, с. 197—198], прийняті у фінансовому прогнозуванні в умовах невизначеності. Однак розуміння цих аксіом повинне бути адаптоване з урахуванням спрямованості використання фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва:

— Аксіома загальності. Зміст цієї аксіоми полягає в тому, що для суб'єкта підприємництва завжди існують певні ризики та небезпеки, отже, фінансовий механізм фінансової безпеки також повинен існувати постійно та є невід'ємною частиною загальної фінансової механізму діяльності суб'єкта підприємництва. Так, М. Бердар зазначає, що механізм забезпечення фінансової безпеки в сучасних умовах має функціонувати перманентно, а не тільки при настанні кризових передумов чи самої кризи [6, с. 73].

— Аксіома неповторюваності. У кожний конкретний момент часу комплекс небезпек та загроз для суб'єкта підприємництва є унікальним, отже, вплив як окремих інструментів, так і механізму в цілому, незважаючи на можливу стандартизацію буде також унікальним. Похідним чином зазначена аксіома стверджується в інших наукових працях через констатацію унікальності фінансової безпеки для кожного підприємства [14, с. 235].

— Аксіома відкритості. Оскільки суб'єкт підприємництва повсякчас перебуває у фінансових відносинах з іншими суб'єктами та підлягає впливу зі сторони факторів економічного середовища, то він представляє собою відкриту систему, відповідно жодна з загроз та небезпек не може бути тільки внутрішньою чи тільки зовнішньою. Отже, фінансовий механізм фінансової безпеки, який є частиною фінансового механізму суб'єкта підприємництва в цілому, також є відкритою системою.

Прийняття зазначених аксіом означає передусім принципову недосяжність стану фінансової безпеки суб'єктом підприємництва при якомуго тісному наближенні до цього стану. Таке розуміння особливостей функціонування фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва відповідає індетерміністському розумінню економічних законів та закономірностей. Іншим наслідком застосування зазначених аксіом є те, що один і той же фінансовий стан суб'єкта

підприємництва (при вузькому розумінні фінансової безпеки) чи одна і та ж його здатність протидіяти загрозам та небезпекам (при широкому розумінні фінансової безпеки) в різних умовах будуть означати різний рівень фінансової безпеки, що відповідає контингентному розумінню існуючих закономірностей функціонування суб'єкта підприємництва.

Функціональне навантаження фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва ґрунтується на функціональних цілях безпеки економічної. Сукупність таких функціональних цілей представлена досить широко і стосується майже всіх аспектів діяльності суб'єкта підприємництва [3, с. 15; 4, с. 100]. Забезпечення виконання функцій механізму економічної безпеки тісно пов'язане із джерелом виникнення загроз зовнішнім чи внутрішнім. Сам спосіб запобігання загрозам також цілком залежатиме від джерела їх виникнення.

Оскільки фінансова безпека за джерелом виникнення належить до комплексних загроз, то наведена вище диференціація функціональних завдань з її забезпечення є умовною. Комплексний характер фінансової безпеки суб'єкта підприємництва підкреслює підпорядкованість фінансового механізму фінансової безпеки аксіомі відкритості.

Функціональне навантаження фінансового механізму фінансової безпеки за розвідками І.В. Демченко [11, с. 56] цілком узгоджується з функціональним навантаженням безпеки економічної і має окрім безперечних переваг й окремі недоліки, пов'язані із розширенням спектру виконуваних функцій аж до подрібнення базових функцій фінансів розподільної та контрольної.

Групування функцій фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва, на нашу думку, може здійснюватись з урахуванням його ієрархічної організації та міри їх специфічності. Ієрархія функцій фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва буде наступною:

— базові функції (розподільна та контрольна), що реалізуються в межах фінансового механізму суб'єкта підприємництва. Розподільна функція полягає у забезпеченні формування, використання та розподілу фінансових ресурсів при забезпеченні сталого функціонування та розвитку суб'єкта підприємництва та реалізується через підфункції (які як окремі функції виокремлює І.В. Демченко [11, с. 56]): накопичувальну (формування/ накопичення фондів фінансових ресурсів); ощадну (збереження фінансових ресурсів та ефективне їх використання); відтворювальну (відтворення фінансових ресурсів у процесі їх кругообігу). Контрольна функція реалізується на основі розподільної та включає в себе інформаційну підфункцію;

— специфічні функції, що реалізуються в межах фінансового механізму фінансової безпеки та поділяються на:

— стабілізаційну, зміст якої полягає у створенні та підтриманні рівноважного стану фінансів суб'єкта підприємництва за якого звичайні коливання руху фінансових потоків у межах суб'єкта не призводять до порушення закономірностей його функціонування та розвитку. Виконання цієї функції тісно пов'язане із протидією внутрішнім небезпекам та загрозам;

— адаптаційну, зміст якої полягає у створенні системи гнучкого та швидкого реагування на незначні флуктуації зовнішнього економічного середовища, що запобігатиме порушенню рівноважного розвитку суб'єкта підприємництва. Виконання цієї функції обумовить підвищення стійкості суб'єкта підприємництва до несистемних зовнішніх небезпек та загроз;

— захисну, зміст якої полягає у створенні вагомих фінансових протидій системним загрозам та небезпекам, що можуть призвести до кризового стану навіть за умови перебування суб'єкта підприємництва у стані стійкої фінансової рівноваги.

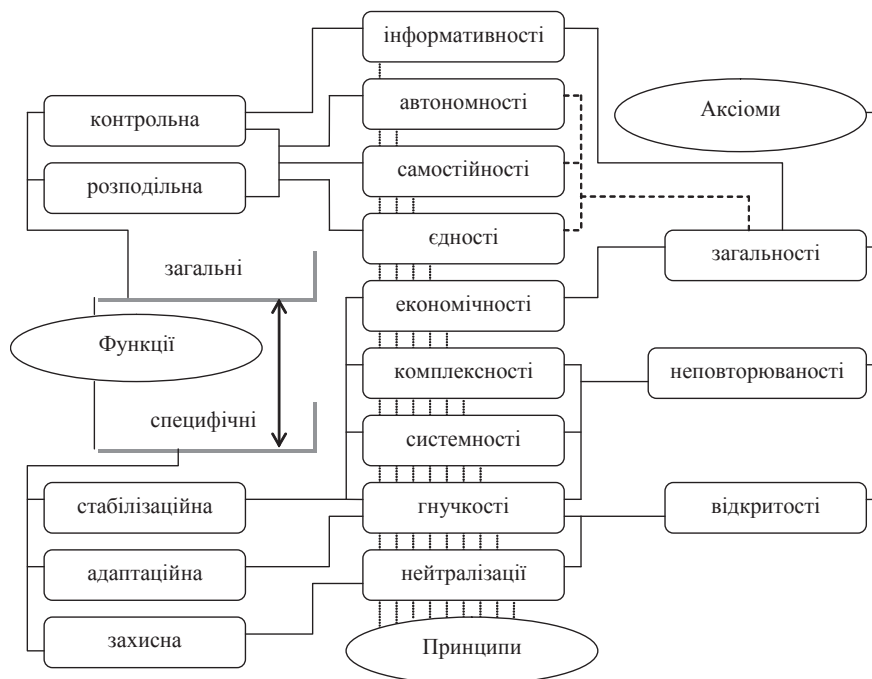

Рис. 1. Взаємозв'язок між аксіомами, функціями та принципами функціонування фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності

Розроблено автором.

Ефективність виконання функціонального навантаження фінансового механізму значною мірою обумовлюється вертикальною та горизонтальною координацією його елементів [16, с. 69]. Ефективне виконання функцій фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва можливе за умови врахування економічних законів та закономірностей, на основі яких він функціонує. Дія економічних законів є об'єктивною, а їх використання для управління окремою сферою — поєднання об'єктивного та суб'єктивного [1, с. 17]. Закони та закономірності визначають сукупність принципів використання механізму. До принципів фінансової безпеки суб'єкта підприємництва відносять принципи [11, с. 57]: єдності, автономності, самостійності, гнучкості, нейтралізації, комплексності, системності, інформативності, економічності.

Між зазначеними принципами, функціями та аксіомами функціонування фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва існує певний взаємозв'язок (рис. 1).

Так, принципи автономності, самостійності та єдності є передумовою функціонування фінансового механізму суб'єкта підприємництва загалом, отже, і передумовою функціонування фінансового механізму фінансової безпеки, оскільки останній співвідноситься із фінансовим механізмом суб'єкта підприємництва як часткове із загальним та відповідно до аксіоми загальності є його невід'ємною частиною. Однак зазначені принципи не вбудовані у фінансовий механізм фінансової безпеки безпосередньо. Виконання розподільної функції фінансового механізму суб'єкта підприємництва є можливим саме завдяки дотриманню зазначених принципів. Принцип інформативності також вбудовано у фінансовий механізм суб'єкта підприємництва в цілому. Саме завдяки зазначеному принципу є можливим виконання другої базової функції — контрольної, що пов'язує одночасно зазначений принцип із аксіомою загальності.

Принципи економічності, комплексності, системності, гнучкості, нейтралізації є необхідними для виконання специфічних функцій фінансового механізму фінансової безпеки. Оскільки відповідно до аксіоми неповторюваності ситуація абсолютної фінансової безпеки для суб'єкта підприємництва не настає ніколи і у

будь-який конкретний момент часу стан підприємства відносно фінансової безпеки є унікальним, то функціонування фінансового механізму фінансової безпеки повинно бути достатньо гнучким (принцип гнучкості), підтримувати стан динамічної рівноваги підприємства як системи (принцип системності), враховувати максимальну кількість впливів (принцип комплексності) при мінімально можливому обсягу витрат (принцип економічності). Останній принцип також пов'язаний із аксіомою загальності, оскільки його дотримання відповідає необхідності самофінансування та автономії суб'єкта підприємництва.

Принцип нейтралізації також відповідає виконанню специфічних функцій фінансового механізму фінансової безпеки, однак більшою мірою співвідноситься з аксіомою відкритості, оскільки співвідноситься із необхідністю захисту від зовнішніх впливів як несистемного (адаптаційна функція), так і системного (захисна функція) характерів.

Основна спрямованість функціонування фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва обумовлюється його цілепокладанням. Формулювання основної мети фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва за доробками різних авторів [10, с. 22; 15, с. 150; 8, с. 14; 7, с. 135], хоча і не є суперечливими, а швидше доповнюють одне одного, занадто розширюють спектр завдань, що й обумовлює складність побудови ієрархії цих завдань, а, отже і реалізації системного підходу в обґрунтуванні зазначеного механізму в повному обсязі. Зокрема у різних наукових працях зустрічається від шести [8, с. 14] до шістнадцяти [13, с. 119—144] завдань фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва, представлених як з використанням, так і без використання системного підходу. Загалом сукупність завдань фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва є достатньо широкою і відповідає швидше завданням фінансового механізму суб'єкта підприємництва в цілому без врахування специфічності механізму фінансової безпеки. Незважаючи на такий обсяг завдань, їх основний склад можна згрупувати за ієрархічними рівнями (рис. 2).

Ієрархія завдань фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва вибудована нами

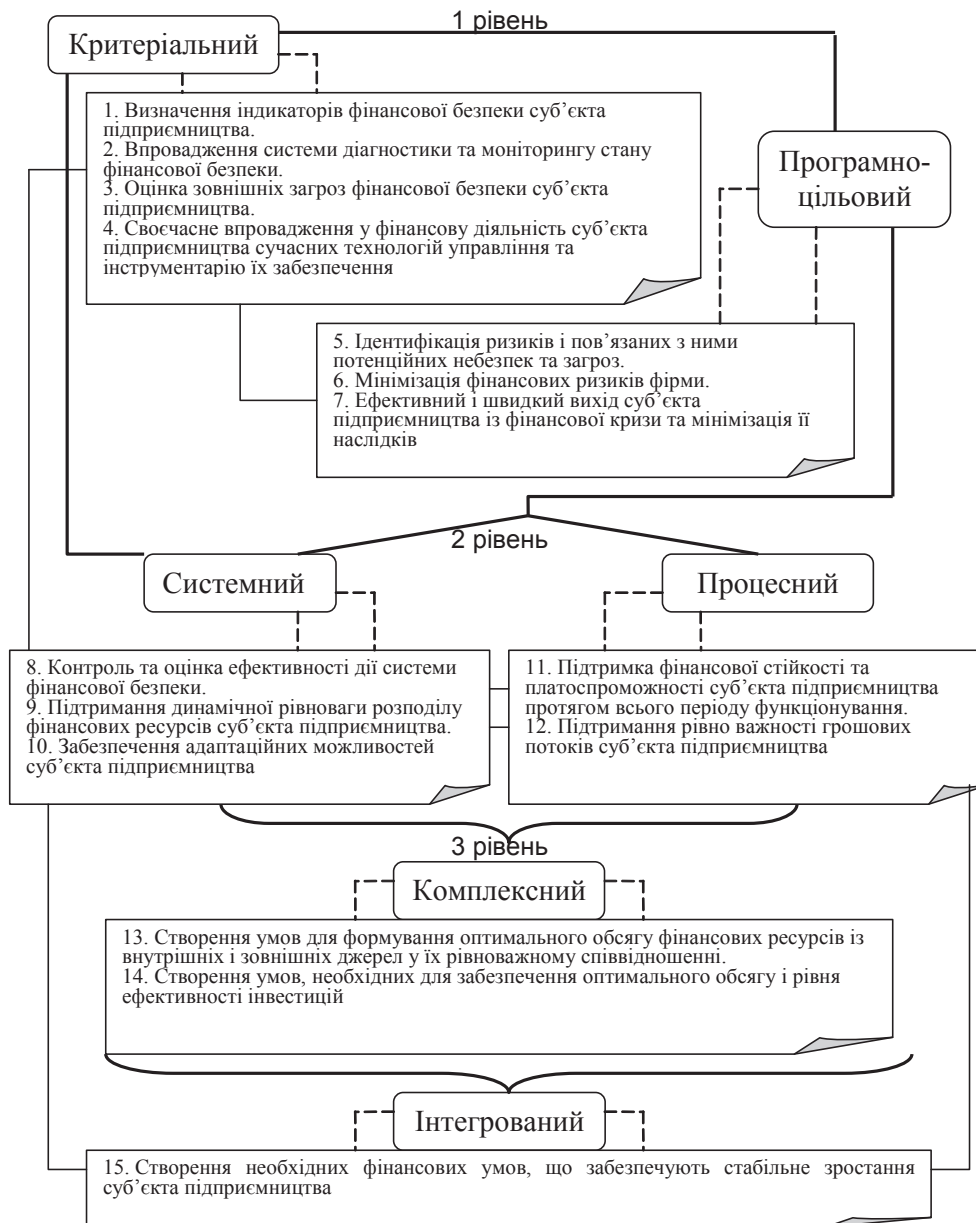

Рис. 2. Ієрархія завдань фінансового механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності

Розроблено автором.

за аналогією з ієрархією підходів розуміння фінансового механізму суб'єкта підприємницької діяльності. Сам перелік завдань включає основні їх групи, однак може бути суттєво розширений та деталізований відповідно до специфіки діяльності суб'єкта підприємництва. Зазначимо також, що конкретна ієрархія завдань фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва також буде обумовлюватись специфікою його діяльністю, поточним та перспективним фінансовими станами та конкретним переліком небезпек та загроз. Структурування ієрархії завдань може бути суттєво змінено у зв'язку з існуванням зворотних та додаткових зв'язків між блоками завдань. Результатом є існування розгалуженого скелетного комплексу системи завдань, кожна гілка якого може стати основною чи додатковою в залежності від конкретних обставин.

Представлений скелетний комплекс ієрархії завдань фінансового механізму фінансової безпеки реалізується тільки у тому випадку, якщо умови економічного середовища для суб'єкта підприємництва не є агресивними, суб'єкт підприємництва стало функціонує та розвивається, не має на даний момент суттє-

вих ризиків та загроз, однак такі загрози можуть виникнути в майбутньому. Крім того, умовою є те, що для такого суб'єкта підприємництва раніше не поставало потреби вибудовувати фінансовий механізм фінансової безпеки. За всіх інших умов ієрархія завдань вибудовується, виходячи із найбільш актуального блоку таким чином, щоб зберегти взаємозв'язки між блоками завдань, що призводить, відповідно, до формування нового скелетного комплексу аж до утворення гетерархії.

Так, наприклад, при існуванні стабільних проблем із платоспроможністю та фінансовою стійкістю у діяльності підприємства та відсутністю системних загроз його існуванню в умовах неагресивного економічного середовища ієрархія завдань фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва буде такою, що буде простежуватись циклічність між блоками завдань першого та другого рівня ієрархії та значне ускладнення скелетного комплексу завдань.

ВИСНОВКИ

Функціональне навантаження фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва

має ієрархічну організацію та будується із врахуванням аксіом загальності, неповторюваності та відкритості. Загальними функціями зазначеного механізму є розподільна і контрольна, що реалізуються в межах фінансового механізму суб'єкта підприємництва в цілому. Специфічними функціями механізму є стабілізаційна, адаптаційна та захисна, які реалізуються в межах тільки фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва. Виявлення взаємозв'язку між аксіомами, функціями та принципами функціонування фінансового механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності дало змогу сформулювати змінну ієрархію його завдань, що може бути деталізована та структурована відповідно до специфіки діяльності суб'єкта, його поточного стану, перспектив розвитку та конкретного переліку небезпек та загроз.

Література:

1. Абалкин Л.И. Хозяйственный механизм общественных формаций / Л.И. Абалкин. — М.: Мысль, 1986. — 269 с.
2. Амосов О.Ю. Фінансова безпека підприємства в сучасних умовах: теоретичний аспект / О.Ю. Амосов // Проблеми економіки. — 2011. — № 4. — С. 76—80.
3. Антонова О. В. Формування механізму управління фінансовою безпекою торгівельною мережею / О.В. Антонова // Вісник Львівської комерційної академії: Зб. наук. праць. Серія "Економічна". — Вип. 35. — С. 12—16.
4. Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О.В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 1 (91). — С. 98—103.
5. Барановський О.І. Фінансова безпека держави / О.І. Барановський // Фінанси України. — 1996. — № 11. — С. 19—34.
6. Бердар М. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва / М. Бердар // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Економіка". — 2011. — № 124—125. — С. 73—76.
7. Васильців Т.Г. Фінансова безпека підприємства: місце в системі економічної безпеки та пріоритети посилення на посткризовому етапі розвитку економіки / Т.Г. Васильців, О.Р. Ярошко // Науковий вісник НАТУ. — 2011. — № 21. — С. 132—136.
8. Воробйов Ю.М. Фінансова безпека організацій рекреаційної сфери / Ю.М. Воробйов, О.Г. Блажевич // Науковий вісник: Фінанси. Банки. Інвестиції. — 2010. — № 2. — С. 12—19.
9. Грабчук О.М. Фінансове прогнозування розвитку економіки України в умовах невизначеності / О.М. Грабчук; дисс. д-ра екон. наук за спеціальністю 08.00.08 — гроші, фінанси і кредит. — Дніпропетровськ, 2012. — 441 с.
10. Гринько Т.В. Формирование механизма инновационного развития предприятия / Т.В. Гринько // Інвестиції: Практика та досвід. — 2011. — № 7. — С. 18—22.
11. Демченко І.В. Фінансова безпека аграрних суб'єктів господарювання / І.В. Демченко // Науковий вісник: Фінанси. Банки. Інвестиції. — 2012. — № 4. — С. 54—60.
12. Демченко І.В. Фінансова безпека суб'єкта господарювання: сутність та умови виникнення / І.В. Демченко // Науковий вісник: Фінанси. Банки. Інвестиції. — 2010. — № 1. — С. 35—38.
13. Єпіфанов А.О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: Монографія / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський, Т.М. Болгар, О.М. Ващенко; за заг. ред. А.О. Єпіфанова. — Суми: УАБС НБУ, 2009. — 295 с.
14. Журавка О.С. Теоретичні аспекти формування системи фінансової безпеки підприємства / О.С. Журавка, Є.К. Бондаренко // Інноваційна економіка. — 2012. № 4. — С. 234—236.
15. Зорінець П.І. Економічна стійкість та фінансова безпека підприємства в умовах нестабільності ринку / П.І. Зорінець // Формування ринкових відносин в Україні, 2011. — № 9. — С. 148—152.
16. Івашко О.А. Концептуальні основи фінансового механізму / О.А. Івашко // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія "Економічні науки". — 2010. — № 4. — С. 65—71.

References:

1. Abalkin, L.I. (1986), *Hozhajstvennyj mehanizm obshchestvennyh formacij* [Economic mechanism of social formations], Mysl', Moscow, Russia.
2. Amosov, O.Yu. (2011), "Financial security of enterprise in today's conditions: theoretical aspects", *Problemy ekonomiky*, vol. 4, pp. 76—80.
3. Antonova, O.V. (2011), "Forming of mechanism of management financial safety of point-of-sale network", *Visnyk L'vivs'koi komertsijnoi akademii Seriiia "Ekonomichna"*, vol. 53, pp. 12—16.
4. Aref'ieva, O.V. and Kuzenko, T.B. (2009), "The economic basis for the formation of the financial component of the economic security", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 1 (91), pp. 98—103.
5. Baranovs'kyj, O. I. (1996), "The financial security of state", *Finansy Ukrainy*, vol. 11, pp. 19—34.
6. Berdar, M. (2011), "Ensuring financial security subjects of business", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriiia "Ekonomika"*, vol. 124—125, pp. 73—76.
7. Vasyl'tsiv, T. H. And Yaroshko, O.R. (2011), "Financial security of enterprise: place in the system of economic security and priorities strengthen on the post-crisis stage of economy development", *Naukovyj visnyk NLTU*, vol. 21, pp. 132—136.
8. Vorobjov, Yu. M. and Blazhevych O.H. (2010), "Financial security organizations recreational sector", *Naukovyj visnyk: Finansy. Banky. Investytsii.*, vol. 2, pp. 12—19.
9. Hrabchuk, O. M. (2012), "Financial forecasting development of Ukraine's economy in the face of uncertainty", *Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Dnipropetrovs'k, Ukraine.*
10. Grin'ko, T. V. (2011), "Formation mechanism of innovative development company", *Investicii: Praktika ta dosvid*, vol 7, pp. 18—22.
11. Demchenko, I. V. (2012), "Financial security of agricultural economic entities", *Naukovyj visnyk: Finansy. Banky. Investytsii.*, vol. 4, pp. 54—60.
12. Demchenko, I. V. (2010), "Financial security business entity: the nature and conditions for the emergence", *Naukovyj visnyk: Finansy. Banky. Investytsii.*, vol. 1, pp. 35—38.
13. Yepifanov, A. O. Plastun, O. L. Dombrovs'kyj, V. S. Bolhar, T. M. and Vaschenko, O. M. *Finanova bezpeka pidprijemstv i bankivs'kykh ustanov* [Financial security enterprises and banking institutions], ? UABS NBU, Sumy, Ukraine.
14. Zhuravka, O. S. and Bondarenko, Ye.K. (2012), "Theoretical aspects of the formation system of financial security enterprises", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 4, pp. 234—236.
15. Zorinets', P. I. (2011), "Economic stability and financial security of enterprise in conditions unstable market", *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 9, pp. 148—152.
16. Ivashko, O. A. (2010), "Conceptual foundations of the financial mechanism", *Naukovyj visnyk Volyns'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Seriiia "Ekonomichni nauky"*, vol. 4, pp. 65—71.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2013 р.